

מניפסט לאי-הכרה במדינת ישראל

הבסיס המשפטי, האתי והפוליטי לניתוק הכרחי

מניפסט זה נכתב על ידי אדם אחד בלבד.

אני לא מייצג שום ארגון, מפלגה או תנועה. אני אזרח אירופי שנסע רבות בעבודתו ופגש אנשים מכל רקע — חברתי, דתי, פוליטי, גיאוגרפי. יש לי חברים יהודים, מוסלמים, קתולים וחילונים. הגיוון הזה אינו רקע דקורטיבי בחיי: זהו האופן שבו למדתי לחשוב.

בנוגע לסכסוך זה הקשבתי לכולם, החל מהקרובים ביותר אליי. חבריי היהודים העמידו אותי במבחן קשה. רציתי להבין את נקודת מבטם, חיפשתי אותה ברצינות, שקלתי אותה. אך בסופו של דבר מצאתי בפניי משהו שאיני יכול לקרוא לו טיעון: רק הצדקות למעשים שהמשפט הבין-לאומי מגדיר כבלתי חוקיים. והבנתי שהמשך השתיקה — כדי לא לפגוע בידידות או כדי לא להיראות מה שאיני — היה חוסר יושר. כלפיהם, לפני כל דבר אחר.

אני מאמין בנורמות המשפט הבין-לאומי לא כנוחות רטורית, אלא כבסיס אמיתי לדו-קיום אזרחי. אני מאמין במוסר המערבי במובנו העתיק והמרתיע ביותר: מוסר האנשים, לא של הפוליטיקה והכלכלה. בנושא זה הגענו לתחתית המוסרית. לנקודה שבה השתיקה חדלה להיות זהירות והופכת לשותפות לפשע. אם אתה שותף לאמונה זו, המניפסט הזה שייך גם לך.

למי פונה מניפסט זה

מניפסט זה נכתב לשתי קבוצות של אנשים שהשיח הציבורי הדומיננטי נוטה להציב כמנוגדות זו לזו באופן מלאכותי, אולם שתיהן חולקות למעשה את אותה הימור מוסרי: שהחוק יהיה תקף לכולם, ללא חריגים. גיאופוליטיים.

הוא פונה, ראשית, לכל מי שאינו מסוגל מבחינה מוסרית לקבל את הפרות הזכויות המתועדות שמדינת ישראל מבצעת כלפי האוכלוסייה האזרחית בעזה ובלבנון. למי שראה תמונות של פוספור לבן שנפל על בתים והחליט שהשתיקה אינה עוד עמדה בת קיימא.

ושנית, בכוח שווה, לכל אזרח ישראלי ויהודי בתפוצות הסובל היום מאפליה בשל מעשי ממשלה שלא בחר בה, שחולק עליה, או שנאבק בה בגלוי. הם אינם אחראים לבחירות הצבאיות והפוליטיות של מדינתם.

שתי הקבוצות הללו אינן סותרות זו את זו. הן שני צדדים של שאלה אחת: האם ייתכן שהחוק הבין-לאומי יכובד, ושארף אדם לא ישלם על עוונות שלא עשה? התשובה של מניפסט זה היא כן — והתנאי להפוך זאת למציאות הוא לקרוא לדברים בשמם.

א. הקדמה

מניפסט זה נולד ממעשה מצפון רציונלי, לא מדחף רגשי. החותמים על מסמך זה התבוננו, בזעזוע אינטלקטואלי הולך וגובר, בהתפתחות דפוס של התנהלות מדינתית שאינה יכולה עוד להתפרש במסגרת הקטגוריות הרגילות של שימוש בכוח בסכסוך מזוין. נקודת האל-חזור הייתה השימוש השיטתי והמתועד בפוספור לבן על אזורים אזרחיים צפופי אוכלוסין — נשק שאופיו הבלתי-מפלה והמצית אסור ללא עוררין על פי המשפט ההומניטרי הבין-לאומי המנהגי והאמנותי.

הצהרה זו אינה מעשה אנטישמיות, ואינה שלילת הזכות של העם היהודי לקיום ולביטחון. זהו מעשה נאמנות למשפט הבין-לאומי — אותו סדר משפטי שהעולם בנה על חורבות מלחמת העולם השנייה עם ההבטחה "לעולם לא עוד".

ב. האירוע המניע: שימוש בפוספור לבן

2.1 אופי הנשק

פוספור לבן (WP) הוא חומר כימי שמתלקח ספונטנית במגע עם חמצן, בוער בטמפרטורות העולות על 800°C. לאחר שהתלקח, ממשיך לבעור עד שיאזל החמצן הזמין או יתכלה כליל. כשהוא בא במגע עם רקמות אנושיות, חודר לעומק וממשיך לבעור מבפנים, גורם לפציעות חמורות ביותר — לרוב קטלניות ובכל מקרה קבועות.

2.2 תיעוד השימושים

ארגון Human Rights Watch תיעד, בראיות צילומיות, סרטוני וידאו ועדויות ישירות, את שימוש צבא ההגנה לישראל (צה"ל) בתחמושת פוספור לבן באזורים צפופי אוכלוסין של רצועת עזה ודרום לבנון מאז אוקטובר 2023.

«כוחות ישראל השתמשו בפוספור לבן במבצעים צבאיים בלבנון ובעזה, מה שחשף אזרחים לסיכון של פציעות חמורות וארוכות טווח.» — Human Rights Watch, 12 באוקטובר 2023

2.3 הגדרה משפטית

שימוש בפוספור לבן בסביבות עירוניות אזרחיות מהווה הפרה של פרוטוקול III לאמנה בדבר נשק קונבנציונאלי מסוים (CCW, ז'נווה 1980). שימוש מכוון בו כחומר מצית נגד אזרחים מהווה פשע מלחמה לפי סעיף 8 לחוקת רומא.

ג. המסגרת הנורמטיבית הבין-לאומית שהופרה

3.1 המשפט ההומניטרי הבין-לאומי המנהגי

— עקרון ההבחנה (כלל 1): הצדדים לסכסוך חייבים להבחין בכל עת בין אזרחים ללוחמים.

— עקרון המידתיות (כלל 14): אסור לפתוח בהתקפה שעלולה לגרום לאבדות אזרחיות מוגזמות ביחס ליתרון הצבאי הצפוי.

— עקרון הזהירות (כלל 15): יש לנקוט בכל אמצעי הזהירות האפשריים להפחתת נפגעים אזרחיים.

— איסור נשק לא-מפלה (כלל 71): נשק שאינו מסוגל להבחין בין אזרחים ללוחמים אסור.

3.2 אמנת מניעת רצח עם (1948)

בית הדין הבין-לאומי לצדק (ICJ) קבע ב-26 בינואר 2024 כי טענות רצח העם שהגישה דרום אפריקה נגד ישראל הן סבירות, והורה על אמצעים זמניים.

«בית הדין סבור כי לפחות חלק מהזכויות שדרום אפריקה תובעת ואשר היא מבקשת להגן עליהן הן סבירות.»
— ICJ, צו מ-26 בינואר 2024, § 54

3.3 חוקת רומא ובית הדין הפלילי הבין-לאומי

ה-ICC הוציא ב-21 בנובמבר 2024 צווי מעצר נגד ראש הממשלה נתניהו ושר הביטחון גלנט בגין פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. זו הפעם הראשונה בתולדות בית הדין שצווי מעצר מוצאים נגד מנהיגי ממשלה מערבית.

3.4 החלטות האו"ם

העצרת הכללית של האו"ם אימצה ב-18 באוקטובר 2023 את ההחלטה ES-10/21 ב-120 קולות. מועצת הביטחון שותקה שיטתית על ידי וטו אמריקאי.

ד. הבסיס המשפטי: בהירות לגבי הקטגוריות

4.1 מה משמעות "אי-הכרה" במניפסט זה

"אי-הכרה" שמניפסט זה מכריז עליה מתייחסת לאובייקט מדויק ומוצדק משפטית: הסירוב להכיר כלגיטימית, כעולה בקנה אחד עם המשפט הבין-לאומי, את התנהלות מדינת ישראל במבצעה הצבאיים בעזה ובלבנון. סעיפי אחריות המדינות (ARSIWA), ועדת המשפט הבין-לאומי/האו"ם (2001) מחייבים את שאר המדינות:

— סעיף 40: הפרות חמורות של התחייבויות הנובעות מנורמות קוגנטיות של המשפט הבין-לאומי הכללי (jus cogens).

— סעיף 41: חובת מדינות אחרות שלא להכיר כחוקי במצב שנוצר עקב ההפרה החמורה, ולא לסייע לקיומו.

כותרת מניפסט זה — "אי-הכרה במדינת ישראל" — יש לקרוא בהקשר זה: לא כהכחשה אונטולוגית של הקיום המדינתי, אלא כסירוב פוליטי ומוסרי להקנות לגיטימיות להתנהלות המפרה שיטתית את המשפט הקוגנטי.

4.2 התקדים הדרום-אפריקאי

הקהילה הבין-לאומית מעולם לא "לא הכירה" במדינת דרום אפריקה כישות משפטית. מה שעשתה — וזהו התקדים הרלוונטי — הוא להכריז על אי-חוקיות התנהלות המשטר, להשעות את דרום אפריקה מסוכנויות מתמחות, להטיל אמברגו נשק חובה (החלטה 418, 1977) ולבודד את הממשלה בהדרגה עד לקריסת האפרטהייד ב-1990. זהו בדיוק המודל שמניפסט זה מציע ליישם.

4.3 שאלת הסלקטיביות

החותמים מכירים במפורש בכך שמדינות אחרות — ארה"ב, רוסיה, צרפת, טורקיה — ראויות לאמצעים דומים. אי-הסימטריה הזו אינה ראייה לאנטישמיות, אך היא בוודאי ראייה לסלקטיביות שביישום המשפט הבין-לאומי. התגובה הנכונה אינה שיתוק: היא הצהרה שאותו סטנדרט חייב לחול על כולם.

ה. האמצעים הקונקרטיים

5.1 האומות המאוחדות

הפעלת סעיף 5 של מגילת האו"ם — השעיית זכויות וזכויות יתר — באמצעות העצרת הכללית הפועלת לפי החלטת "אחדות למען שלום" (החלטה 377, 1950).

5.2 סוכנויות מתמחות וגופים בין-לאומיים

השעיית חברות ישראל באונסקו, ארגון הבריאות העולמי, פאו, מועצת זכויות האדם של האו"ם, ה-OECD ומועצת אירופה, עד להפסקת מבצעים המפרים את המשפט ההומניטרי הבין-לאומי ולשיתוף פעולה מלא עם ה-ICC.

5.3 סנקציות כלכליות ואמברגו נשק

הטלת אמברגו חובה על אספקת נשק, תחמושת וטכנולוגיות צבאיות כפולות שימוש למדינת ישראל, בדומה לאמברגו שהוטל על דרום אפריקה ב-1977. סנקציות כלכליות ממוקדות עם מנגנוני אימות בין-לאומיים.

1. הבחנה הכרחית: מדינה, ממשלה, עם

מניפסט זה אינו מכוון נגד העם הישראלי, נגד אזרחים יהודים בישראל או בתפוצות, ולא נגד התרבות, ההיסטוריה או המסורת היהודית. הוא מכוון נגד הבחירות הממשלתיות וההתנהלות הצבאית של מדינה שהפרה שוב ושוב את המשפט הבין-לאומי.

אנחנו מכירים ותומכים בקולותיהם של אותם אזרחים ישראלים – אותה מיעוט המפגינה, המתעדת ומגנה את הפרות ממשלתה. אי-ההכרה במדינה אינה השתקתם: באופן פרדוקסלי, זהו אחד ממעשי התמיכה החזקים ביותר בעניינם.

2. הצהרה סופית

אנחנו החותמים, מתוקף מחויבותנו לעקרונות המשפט הבין-לאומי, מגילת האו"ם, אמנת מניעת רצח עם משנת 1948 וחוקת רומא, מצהירים:

1. אנחנו אינם מכירים בלגיטימיות ההתנהלות הנוכחית של מדינת ישראל כעולה בקנה אחד עם כללי המשפט ההומניטרי הבין-לאומי ועקרונות הסדר הבין-לאומי.
2. אנחנו דורשים הפסקה מיידית של המבצעים הצבאיים המפרים את המשפט הבין-לאומי, שיתוף פעולה מלא עם ה-ICC ויישום מלא של האמצעים הזמניים שהורה ה-ICJ.
3. אנחנו קוראים למדינות ולארגונים בין-לאומיים לאמץ את תדבירי ההשעיה, הדרה והסנקציות המתוארים במניפסט זה.
4. אנחנו מאשרים שכיבוד המשפט הבין-לאומי אינו ניתן למשא ומתן, אינו מכיר בחריגים גיאופוליטיים, וכי כל הבחנה בין מדינות המפרות אותו על בסיס מיקומן האסטרטגי מהווה עצמה הפרה של עיקרון השוויון הריבוני בין מדינות.

הפוספור הלבן הבווער מעל עזה ולבנון שורף גם את הלגיטימיות של מערכת בין-לאומית שעוצמת עיניים. אנחנו לא עוצמים עיניים.

הפניות משפטיות

פרוטוקול III CCW — ז'נווה 1980 | אמנת רצח עם — 1948

חוקת רומא סעי' 8 — 1998 | ARSIWA סעי' 40-41 — ועדת המשפט הבין-לאומי/האו"ם 2001

ICJ — דרום אפריקה נגד ישראל — 26 ינואר 2024 | ICC — נתניהו וגלנט — 21 נובמבר 2024

HRW — פוספור לבן — 12 אוקטובר 2023 | 27 — UNGA ES-10/21 אוקטובר 2023

ICRC — מחקר המשפט ההומניטרי הבין-לאומי המנהגי (Henckaerts & Doswald-Beck, 2005)

UNSC החלטה 418 (1977) | UNGA 377(V) — אחדות למען שלום — 1950
